

Referat fra møde i Udvalget for Plantesorter og Udsæd (UPU) den 25. november 2016

Deltagere:

Ole Olsen (formand), Birte Boelt, Asbjørn Børsting, Gerhard Deneken, Birger Eriksen, Lars Bonde Eriksen, Thor Gunnar Kofoed, Mogens N. Olesen (pkt. 1-2), Kim Bonde Petersen, Henning van Veldhuizen og Nils Elmegaard.

Fra NAER deltog Kristine Riskær, Kristine Bech Klindt, Maria Boye Simonsen og Merete Buus, alle fra Planter. Desuden deltog Kim Holm Boesen, Birgitte Lund og Morten Storgaard under pkt. 1, alle fra Miljø & Biodiversitet, og Malene Kjer Andersen (pkt. 4) fra EU og Erhverv.

Afbud:

Anne Esther Fabricius, Truels Damsgaard, Jens Holstborg, Anders Lund, Anders Mondrup og Jon Birger Pedersen.

Dagsorden for mødet:		
1.	Meddelelser 1. fra NAER 2. fra medlemmerne	
2.	Diverse plantenyhedsbeskyttelse: A. Orientering om arbejdet i EU, CPVO og UPOV	
3.	Fremtidig gebyrstruktur for kontrol af frø og sædekorn	
4.	Diverse certificering: A. Orientering om arbejdet i EU og OECD B. Certificering – status på kontrol og FCS C. Prøvetagning - status på audits D. Frølaboratorier – status på audits, efterkontrol og ny vejledning E. Status fra arbejdsgruppe om frø og sædekorn og arbejdsgruppens fortsatte opgaver	Bilag 44-4
5.	Eventuelt, herunder møder i 2017	

1. Meddelelser

1.1. Ny forretningsorden for udvalget

Ole Olsen orienterede om, at forretningsorden og medlemsliste er opdateret, så det afspejler dannelsen af Dansk Frø. Begge ligger på NAER's hjemmeside under udvalget.

1.2. Udflytning til Augustenborg

Kristine Riskær (KR) sagde at planteenheden nu er delt op med team plantetilsyn i Augustenborg og team plantesundhed i Nyropsgade. Der bliver ansat en ny teamleder i Augustenborg 1. januar 2017, da Ida Husby ikke flytter med. Teamet i Augustenborg udsteder allerede nu plantesundhedscertifikater til eksportområdet- Teamet får også ansvar for kartoffelcertificering. Der er allerede nu et år efter regeringens beslutning om udflytning ansat 200 nye medarbejdere i Augustenborg ud af de 392 stillinger, der udflyttes. NAER har fortsat en stab af kontrollører i lokalafdelingerne.

1.3. Udflytning af certificering af frø til TystofteFonden

KR refererede til, at TystofteFonden (TF) ved dannelsen overtog ansvar for sortsafprøvning og kontrol dyrkning. Da fonden har vist, at det fungerer efter planen, er det nu besluttet, at opgaverne med frøcertificering flyttes til fonden pr. 1. januar 2017. Det betyder, at fonden vil stå for al opkrævning efter 1. januar. Det vil tage lidt længere tid at få overflyttet IT løsningen FCS, som forventes på plads i løbet af første halvår 2017. NAER bistår TF med oplæring af medarbejdere.

Thor Gunnar Kofoed (TGK) sagde, at fonden er klar til at overtage opgaven. Da der er tale om en delegation af en myndighedsopgave, har det betydet en ændring af TF's organisation, så bestyrelsen ikke får indflydelse på de afgørelser, der træffes i forhold til myndighedsopgaven, herunder drift og forvaltningsvirksomhed.

1.4. Plantesundhed

KR orienterede om, at den nye plantesundsforordning er vedtaget og nu skal gennemføres. Det betyder bl.a., at der fra 1. januar 2017 bliver anmeldepligt ved fund af alle karantæneskadegørere.

Merete Buus (MB) orienterede om et orienterings- og høringsbrev der er udsendt 18. oktober i år om fremtidige mere restriktive importkrav til planteprodukter, herunder frø. Det betyder at, al import skal være ledsaget af et plantesundhedscertifikat medmindre, at produktet undtages ved en Kommissionsbeslutning. Planter har ikke fået nogen reaktioner på høringen, men hører gerne fra organisationerne, hvis arter bør undtages fra kravet.

1.5. NordGen's "Long-term management plan for NordGens Plants"

Birgitte Lund (BL) orienterede om, at NordGen har fået godkendt et omfattende dokument af bestyrelsen om "Long-term management plan for NordGens Plants", som beskriver hvordan NordGen vil reducere sit efterslæb, bl.a. i regenerering af frømateriale. Der vil være fokus på kerneområder, at sikre den langsigtede bevaring af accepterede accessioner og tilhørende dokumentation med nordisk oprindelse og nordisk relevans. NaturErhvervstyrelsen (NAER) har i den forbindelse netop indgået en aftale med Tystoftefonden på 1 mio. DKK for at efterkomme efterslæbet af manglende indlagring af dansk forædlet materiale i NordGen.

1.6. Nordisk Private Public Partnership for præ-planteforædling

BL orienterede om, at det nordiske offentlige - private partnerskab (PPP) indenfor præ-planteforædling blev igangsat i 2011 under Nordisk Ministerråd. NordGen er sekretariat for PPP. Partnerskabet omkring præ-planteforædlingen er både fra offentlig og privat side vurderet at være unikt i Norden og en succes historie. Finansieringen sker med 50 / 50 bidrage fra henholdsvis det offentlige og virksomhederne, dvs. planteforædlerne.

I 2014 besluttede de nordiske ministre, herunder tidligere dansk fødevareminister, at fortsætte samarbejdet i perioden 2015 - 2017. Danmark besluttede da, sammen med Island og Sverige at udvide sit samarbejde ved at bidrage med både et A-budget og et B-budget. Danmark bidrager med i alt 6,3 mio. DKK i nuværende periode fra offentlig side

I første periode var der tre projekter, med dansk deltagelse i to. I anden periode er der fem projekter, og her deltager DK i fire. Publikationen "Promoting Nordic Plant Breeding for the Future", som beskriver PPP og de igangværende projekter, kan downloades fra NordGens hjemmeside: http://www.nordgen.org/ngdoc/plants/ppp_sekr/PPP_Basic_Documents/Basic_documents/ppp_promoting_nordic_plant_breeding_for_the_future.pdf

Der vil forud for Nordisk Ministerråd sommermøde med ministrene i Norge i 2017 blive arbejdet på at afklare dansk position, om hvorvidt Danmark ønsker at fortsætte den offentlige finansiering af PPP samarbejdet i en ny periode 2018 – 2020. Derfor er det vigtigt, at erhvervet afklarer internt, om det fortsat støtter op om partnerskabet. Flere positive tilkendegivelser fra erhverv og universiteter, heriblandt fra Danmark, er givet i forbindelse med et netop afholdt møde i Embedsmandskomiteen (EK-FJLS) (Jord og Skov).

1.7. GMO-Screening af udsæd

Kim Holm Boesen (KHB) sagde, at NAER har overtaget udsætning af GMO'er i miljøet fra Miljøstyrelsen den 1. oktober i år, men reelt fra foråret. Morten Storgaard (MS) orienterede om, at NAER har foretaget en risikovurdering og på baggrund af den verserende sag om utilsigtet dyrkning af GM rapsen oxy-235 har NAER gennemført en GMO screening i udsæd af raps produceret i DK, samt basisfrø af lucerne. Valget er faldet på disse to arter fordi utilsigtet tilstedeværelse af dem begge, kunne have store konsekvenser for miljøet og for frøbranchen. Der blev udtaget 30 prøver i juli til september. Herved blev 14 rapsorter og 3 lucernesorter screenet hos 5 frøvirksomheder. Totalt repræsenterer det knap 400 t såsæd. Der blev ikke fundet GMO i prøverne. KHB takkede i den forbindelse frøbranchen for deres velvilje og deltagelse i denne screening.

Birger Eriksen (BE) spurgte om JRC's anbefalinger om standardiserede metoder til prøvetagning og analyse er blevet brugt og sagde, at det er vigtigt, at DK bakker op om en standardisering, når der ikke findes tærskelværdier for GMO. MS svarede, at der er anvendt ISTA metoder ved dette års screening, og FVSTs laboratorium, der fortager analyserne for NAER, er akkrediteret til GMO-analyser. KHB bekræftede, at der ikke findes officielle tærskelværdier, men at NAER opererer med en teknisk o-tolerance for ikke godkendt GMO. NAER anvender også teknisk o-tolerance for de godkendte GMO, hvor Danmark har fået geografisk undtagelse fra dyrkning. KHB sagde, at screening og audit (se herunder) viser, at de store virksomheder har styr på egenkontrol i forhold til GMO.

De foranstaltninger, som NAER iværksatte i forbindelse med fund af oxy-235 på Lolland, kan synes lidt drastiske, men da forureningen iflg. NAERs oplysninger ser ud til at stamme fra en forsøgsudsætning i Frankrig i 1990'erne, så det viser at det er vigtig at sikre sig, at selv små mængder overlevende OXY-235 rapsfrø ikke bliver spredt.

Der ligger 3 GMO-majsansøgninger (MON810, Bt11 and 1507) i Kommissionen (KOM), som forventes diskuteret på komitemøde i december, med afstemning til januar.

1.8. SANTE F GMO Audit

Morten Storgaard (MS) sagde, at Sante F er EU Kommissionens afdeling for kontrol af de kompetente myndigheder i medlemsstaterne. De kontrollerer, at medlemsstaterne overholder deres forpligtelser ift. EU-direktiver og -forordninger. NAER's kontrol med GMO-området blev kontrolleret i oktober, hvor Sante F besøgte to frøvirksomheder og vi fremlagde og diskuterede NAERs håndtering af verserende sager. NAER afventer den endelige konklusion, men Sante F's foreløbige konklusion efter

mødet var, at NAER lever op til deres forpligtelser for kontrol af GMO'er. Den endelige rapport fra Sante F forventes inden jul. Også i denne forbindelse skal frøbranchen og de implicerede virksomheder have stor tak for at åbne dørene og fortælle om deres procedurer.

2. Diverse plantenyhedsbeskyttelse

2.1. EU, CPVO og UPOV

Kristine Bech Klindt (KBK) orienterede om møde i CPVO's administrative råd (AC) den 4. oktober 2016. CPVO har modtaget 4 pct. flere ansøgninger i 2016 end 2015. Landbrugsplanter og grøntsager udgør tilsammen mere end 50 pct. for første gang og tæt på 25.000 sorter er nu beskyttet. CPVO har ønsket større klarhed om størrelsen og håndteringen af metoden for fastsættelse af gebyrer og den frie reserve. CPVO lægger op til en omkostningsberegning hver 4. år i stedet for hvert 2. år, uden stigninger i den mellemliggende periode. Afprøvningsgebyrer ligger allerede fast i 4 år på baggrund af en omkostningsberegning. CPVO stiller forslag om ændring af gebyrerne til KOM på baggrund af drøftelser i AC, hvor procentsatsen for beregning af gebyrerne fastlægges. Niveaue for den frie reserve skal være rimeligt, hvilket nu svarer til 50 pct. af "payment appropriations budget" (udbetalingsbudgettet). KOM har desuden pålagt CPVO et krav om 5 pct. besparelser på ansatte og krav om 2 pct. mere effektivisering.

KBK refererede om møde i UPOV i oktober 2016. UPOV har fået nyt logo. Forklarende note om Essentially Derived Varieties (EDV) blev forelagt UPOV's administrative og juridiske komité (CAJ) til godkendelse. Der kunne ikke opnås enighed om formuleringen af nogle eksempler på måder, man kan frembringe en EDV på. Noten blev derfor vedtaget uden eksempler med henblik på en senere tilføjelse. Der er udarbejdet FAQ til offentliggørelse om BMT. Et fælles Electronic Application Form-projekt (EAF) nærmer sig sin afslutning og forventes sat i værk primo 2017. Omfatter roser, soja, salat, æble og kartoffel. Forventningen er, at flere arter hurtigt bliver tilføjet. Der er oprettet en ny arbejdsgruppe om et International System of Cooperation. Det udestår stadig at fastlægge mandatet fuldstændig.

- Nye formænd og næstformænd: Raimundo Lavignolle fra Argentina blev valgt til præsident af Council og Marien Valstar fra Holland til VP. Anthony Parker fra Canada blev valgt til formand for CAJ og Patrick Ngwediagi fra Tanzania til næstformand. Kees van Ettekorn fra Holland blev valgt til formand for TC (Technical Committee) og Nick Hulse fra Australien til næstformand.

Herudover blev der afholdt et Symposium om sammenhængen mellem FAOs "International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture (ITPGRFA)" og UPOVs "International Convention for the Protection of New Varieties of Plants". Der blev ikke draget nogen konklusioner, men opfølgning vil blive drøftet på kommende møde i CC.

KBK orienterede fra møde i Stående komité for plantenyhedsbeskyttelse den 21. november 2016, hvor forslaget om ændrede årsgebyrer og afprøvningsgebyrer blev besluttet. Polen afstod fra at stemme, da de finder gebyrerne for høje for små og mellemstore virksomheder. DK fremførte, at de danske forældre også giver udtryk for, at årsgebyret er for højt. DK opfordrede til, at der igen ses på gebyrstrukturen i forhold til, hvor omkostningerne reelt er, og at det er vigtigt, at CPVO's opgaver ligger indenfor de juridiske rammer for sortsafprøvning, samt at der arbejdes på fortsat effektivisering af opgaverne. EE støttede den danske holdning.

Mogens Olesen (MO) sagde, at det er vigtigt, at DK er med til at holde CPVO-gebyrerne på plads. Sortsindtægterne er steget med 3 pct., og det samme gælder for gebyrerne. Desuden har CPVO rykket betalingsfristerne 3 måneder frem. Hvis gebyrerne stiger mere, vil anmeldere vælge EU sortsbeskyttelsen fra og i stedet sikre sig kontraktligt. DK og danske forældre har ellers fra begyndelsen støttet op om CPVO systemet. Men gartnerierhvervet har ikke haft prisstigninger i de

seneste 10 år, hvor CPVO har oplevet henimod en fordobling af indtægterne. MO sagde, at vi fortsat mangler forklaring fra CPVO på, at erhvervet også betaler for referencekollektioner og 2 års afprøvning, selvom det ikke er relevant for alle arter.

MO foreslog, at NAER som tidligere holder formøder forud for CPVO møderne i AC. TKG sagde også, at det er vigtigt, at erhvervet selv tager teten og danner alliancer inden CPVO møderne. Asbjørn Børsting (AB) opfordrede til, at der udarbejdes et referencepapir med argumenter, som kan spilles ind i drøftelserne. TKG oplyste, at Plantum og Krieger har lavet det på hvert af deres områder.

NAER indkalder til formøde forud for næste AC møde i CPVO som er planlagt til 14.-15. marts 2017. MO sender et referencepapir inden da til brug for drøftelserne.

KBK orienterede om Kommissionens forklarende note til biotekdirektivet. BE sagde, at erhvervet er meget positive overfor Kommissionens notat om Biotekdirektivet.

3. Fremtidig gebyrstruktur for kontrol af frø og sædekorn

KR gennemgik et uddelt bilag om økonomi i gebyrerne for kontrol med frø og sædekorn. Ifølge prognosen slutter regnskab 2016 med en akkumuleret saldo på 1, 2 mio.kr. Det blev understreget, at der er tale om en prognose. TF vil fremover opkræve gebyrer for de myndighedsopgaver, som de udfører, og gebyrerne skal udelukkende dække TF arbejde med kontrollen. Derudover er der mulighed for relativt fri prissætning for de øvrige kontrolopgaver. NAER fører frem over tilsyn med opgaven samt er klageinstans.

4. Diverse certificering

4.1. Orientering om arbejdet i EU og OECD

MB orienterede om det seneste møde i stående komité for frø, hvor DK fik dispensation til at handle med 3 partier roefrø med for højt indhold af affald. Samtidig fik ES dispensation til at handle med 6.000 tons byg af sorten Scrabble, som ikke opfylder minimumsnormen for sortsrenhed.

MB og Maria Boye Simonsen (MBS) deltog i en workshop i Finland om mulighed for at fremme biodiversitet. MB hold indlæg om den danske praksis for frøbytte, samt arbejdet henimod en nordisk region for bevaringssorter. De danske tiltag ses som meget positive, og der er ønske om noget tilsvarende i andre EU medlemsstater. Workshoppen var arrangeret af Arche Noah og de finske frøsamlere og økologiske organisationer.

Malene Kjer Andersen (MKA) orienterede om, at i forbindelse med trilogforhandlinger om økologiforordningen har Europa-Parlamentet (EP) stillet forslag om en række undtagelser, bl.a. at tillade heterogent materiale til økologisk dyrkning, for at opnå mere biodiversitet. MKA sagde, at DK har tilkendegivet, at lovgivning om handel med frø bør være samlet i markedsdirektiverne, samt at der allerede i markedsdirektivet om sædekorn er lavet en forsøgsordning med heterogent materiale for byg, hvede, havre og majs, og at erfaringer derfra burde inddrages i at finde en mulig løsning. MKA sagde, at der er tale om ret lukkede trilogforhandlinger og Slovakiet har indtil nu haft en ambition om at lukke forhandlingerne inden jul og de kan derfor ønske mere fleksibilitet fra medlemslandenes side i forhandlingerne. Branchen gav udtryk for, at man var enige i den danske holdning om, at al regulering af frø hører hjemme i markedsdirektiverne. KR sagde, at MKA er meget velkommen til at bruge udvalget som sparrings-/høringspart efter behov. [Slovakiet har ikke formået at få afsluttet forhandlingerne inden jul, og forhandlingerne ventes derfor at fortsætte i næste formandskabsperiode (Malta), ny oplysning fra MKA efter mødet].

4.2. Certificering – status på kontrol og FCS

Det har været en udfordrende periode for frøteamet og det har derfor været svært at nå det hele. Det er gået ud over statistikkerne. Vi arbejder på at få dem up-to-date, og undersøge de fejl der er fundet i dem der er kørt. På trods af udfordringerne har vi startet et it-udviklingsprojekt om datavalidering af indberetninger. Planen er at det skal bevirke at partier kommer hurtigere gennem systemet ved at virksomhederne selv retter små fejl i data. Vi har store forventninger til at det vil nedbringe fejllisten over partier strandet i systemet betragteligt, og forkorte behandlingstiderne. Derudover vil systemet være nemmere at gå til for Tystoftefonden.

4.3. Prøvetagning – status på audits

Der er afholdt intern audit i Frøteamet uden større afvigelser. Audit og tilsyn på virksomhederne i 2016 er udført af Hanne Poulsen som nu er stoppet. Alle er gennemført på nær tre steder som er udsendt til 2017. Forventeligt vil Maria Boye Simonsen udføre dem i fællesskab med den nye medarbejder fra Tystoftefonden samt starte audit og tilsyn 2017 op. Foreløbig opsummering 2016: afvigelser og anbefalinger har ligget på det sædvanlige niveau, og er oftest givet for uopdaterede dokumenter. Der har bl.a. været fokus på håndtering af faldne partier. På det punkt blev der ikke fundet problemer.

4.4. Frølaboratorier – status på audits, efterkontrol og ny vejledning

Der er udgivet ny vejledning juli 2016. Vejledningen er en samling af tidligere mindre vejledninger er der er ”luget lidt ud” i bestemmelserne. Det er planen at vejledningen gennemgås og opdateres årligt. Der er afholdt audits på laboratorierne i maj/juni. Næste audit vil blive udført af Tystoftefonden. Siden sidste år udføres efterkontrol af laboratorier kun årligt, planlagt til efteråret. Pga. bl.a. tekniske problemer er opgørelserne ikke påbegyndt – vi arbejder på det.

4.5. Status på arbejdsgruppe om frø og sædekorn

MB orienterede fra arbejdsgruppemøde om certificering afholdt den 3. november 2017. Gruppen har foreslået en mere fleksibel certificeringsordning, hvor virksomheder godkendes til selv at stå for certificering med officielt tilsyn. Desuden har gruppen foreslået, at dokumentation ved samhandel i EU og import, i form af mærkesedler og certifikater, bliver i virksomheden og kontrolleres ved audit. NAER går videre med forslagene og ser på muligheden for at imødekomme forslagene helt eller delvist. NAER har foreslået, at anmeldelsesfrist for græsser rykkes frem, så der bliver bedre tid til kontrol og rettidig udsendelse til efterkontrol. NAER har fra 2017 ikke længere mulighed for at hjælpe erhvervet med at udarbejde de syv frøavlsstatistikker. Nogle af dem var tidligere et EU krav, men faldt væk, da markfrøstøtten ophørte. Desuden drøftede gruppen sin fremtidige rolle. Gruppen er nedsat af UPU og fortsætter i regi af TF. Gruppen vil gerne hjælpe fonden med opstarten og foreslog en mødekadence på fx fire møder det første år. Gruppen foreslog, at NAER fortsætter i gruppen af hensyn til lovstoffet. NAER overdrager en liste over deltagerne til TF.

5. Eventuelt, herunder møder i 2017

5.1. Udvalgets rolle fremover

Ole Olsen (OO) lagde op til en drøftelse af udvalgets fremtidige rolle. TGK sagde, at det er vigtigt fortsat at holde fælles forståelsesmøder med erhvervet, TystofteFonden og NAER. TGK foreslog, at yderligere interessenter kan inddrages, som fx Frøsamlerne. Nils Elmegaard sagde, at UPU er et vigtigt kontaktforum for det internationale arbejde. KR sagde, at det er vigtigt, at opgaverne løses det rigtige sted, og at nogle opgaver måske med fordel kan løses i andet regi. Det er vigtigt, at udvalget fortsat opleves som relevant. Måske skal udvalget have mere policy karakter og være med til at støtte

eksportfremme. Birte Boelt (BB) sagde, at udvalget er med til at sikre en bevågenhed på området. BB sagde supplerende, at det fremadrettet bliver en udfordring at rekruttere frøekspertise. Birger Eriksen (BE) sagde, at der bliver endnu større behov for at tale sammen med den nye struktur. Asbjørn Børsting (AB) var enig og henviste til Fødevarestyrelsen (FVST) som har nogle velfungerende fora. Man kunne godt forestille sig nogle overordnede temaer, hvor eksport var et. TGK støttede også denne tilgang eventuelt med et udvidet forum. OO samlede op og sagde, at det er vigtigt med kontakten, men at det ikke kun skal være informationspunkter, der sættes på dagsordenen, for så bliver det for kedeligt. KR sagde, at NAER kommer med et oplæg til næste møde. I dette oplæg vil NAER også forholde sig til Fagudvalget for sortsafprøvning og Arbejdsgruppen om certificering.

5.2. Erstatningsfonden for Markfrø

Nils Elmegaard (NEM) sagde, at bestyrelsen for Erstatningsfonden for markfrø har bedt Civilstyrelsen om at nedlægge fonden, da NAER ikke længere kan levere de relevante data.

5.3. Møder 2017

Der er i 2017 planlagt møder torsdag den 4. maj kl. 10-14 og torsdag den 9. november kl. 10-14.